STABILITATEA VENITURILOR FISCALE ALE BUGETULUI PUBLIC NAȚIONAL ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Tatiana COVALSCHI,
ORCID: 0000-0003-0331-6724
Universitatea de Stat din Moldova

Abstract. *This article focuses on researching the stability of fiscal revenues in the Republic of Moldova based on the calculation of their coefficient of variation in the period of time from 2000 to 2022. In this way, the most stable and unstable tax groups are identified, and thus recommendations, to strengthen the sustainability of the national fiscal policy, are made.*

Keywords: *tax revenues, stability, national public budget.*

Introducere. Deoarece veniturile fiscale reprezintă principala sursă de formare a veniturilor bugetului public național (BPN), stabilitatea acestora este importantă pentru aprecierea sustenabilității politicii fiscale. Astfel, scopul acestei cercetări constă în înaintarea unor recomandări de îmbunătățire a politicii fiscale, prin gruparea veniturilor fiscale ale BPN în venituri fiscale foarte stabile, stabile, relativ stabile, instabile și foarte instabile. Pentru realizarea acestui deziderat se va analiza conceptul de „stabilitatea a veniturilor fiscale", se vor identifica indicatorii de analiză, pentru ca în final veniturile publice să fie grupate în categorii, în ceia ce privește gradul de stabilitate, pentru a sugera căi de raționalizare a politicii fiscale într-o perspectivă de durată.

Studiul literaturii de specialitate. Stabilitatea veniturilor fiscale reprezintă o problemă de cercetare îngustă, din acest motiv fiind insuficient cercetată în Republica Moldova. Comun lucrărilor realizate la nivel internațional este interpretarea conceptului de stabilitate a veniturilor fiscale, majoritatea autorilor fiind de acord că stabilitatea veniturilor fiscale semnifică că acestea nu sunt volatile. De exemplu în studiul realizat de Wierzbicka W., Nierobisz A. și Sobiecki M. se cuantifică fluctuații în mărimea și structura veniturilor fiscale [3, p.89]. În concepția lui Firdawss T. și Mohamed K. veniturile fiscale stabile sunt acelea care asigură o creștere previzibilă și lină în timp [1, p.91].

În studiul realizat de Wierzbicka W., Nierobisz A. și Sobiecki M. stabilitatea veniturilor fiscale a fost estimată utilizând coeficientul de variație, calculat conform următoarei formule [3, p.89]:

$$V=\delta/\bar{x} *100 \quad (1)$$

Unde: V – coeficientul de variație; δ – abaterea standard; $\bar{x}$ – mărimea medie.

$$\delta = \sqrt{\frac{\sum(x_i - \bar{x})^2}{n}} \quad (2)$$

Coeficientul de variație ia valori de la 1 la 100%. Evaluarea stabilității veniturilor fiscale a fost realizată utilizând interpretarea coeficientului de variație propus de Garsztka P. și Cieślukowski M. [3, p.89]: $V < 0.1$ – foarte stabil; $0.1 \leq V < 0.2$ – stabil; $0.2 \leq V < 0.3$ – relativ stabil; $0.3 \leq V < 0.4$ – instabil și $V \geq 0.4$ – foarte instabil.

Totodată, în studiul realizat de Karpowicz A. ș.a, privind stabilitatea veniturilor fiscale în țările UE în perioada 1995-2016, sunt analizați coeficienții de elasticitate determinați în baza funcției de regresie liniară simplă. Tot în acest studiu se conchide că veniturile din impozitele pe venit sunt mult mai volatile decât veniturile din impozitele asupra vânzărilor (impozitele indirecte) [2, p.214]. În cele ce urmează ne propunem, astfel, să verificăm care venituri fiscale sunt cele mai stabile în cazul Republicii Moldova.

Metodologia cercetării. Din cauza modificării clasificației bugetare, pentru a se asigura compatibilitatea datelor pentru perioada de timp 2000-2015 și 2016-2022 au fost selectate pentru analiză următoarele categorii de venituri fiscale: impozite pe venit, impozite pe proprietate, taxa pe valoare adăugată, accize, taxe asupra comerțului exterior și operațiunilor externe, contribuțiile de asigurări sociale de stat obligatorii și primele de asigurare obligatorie de asistență medicală.

La prima etapă a cercetării datele inițiale (veniturile BPN și PIB) vor fi supuse unei proceduri de prelucrare preliminară pentru a elimina influența inflației, prin tehnica deflatării. Deoarece veniturile fiscale reprezintă indicatori economici la macronivel în calitate de indicator al inflației se va utiliza în acest caz indicele deflator al PIB. În cea de a doua etapă se va analiza stabilitatea veniturilor fiscale în baza calculării coeficientului de variație, formula (1);

Rezultatele cercetării. În rezultatul calculării coeficientului de variație se constată că cele mai stabile surse de venituri fiscale în Republica Moldova sunt veniturile din taxele asupra comerțului exterior și operațiunilor externe, cu coeficientul de 17,55%, care intră în categoria veniturilor stabile (Figura 1).

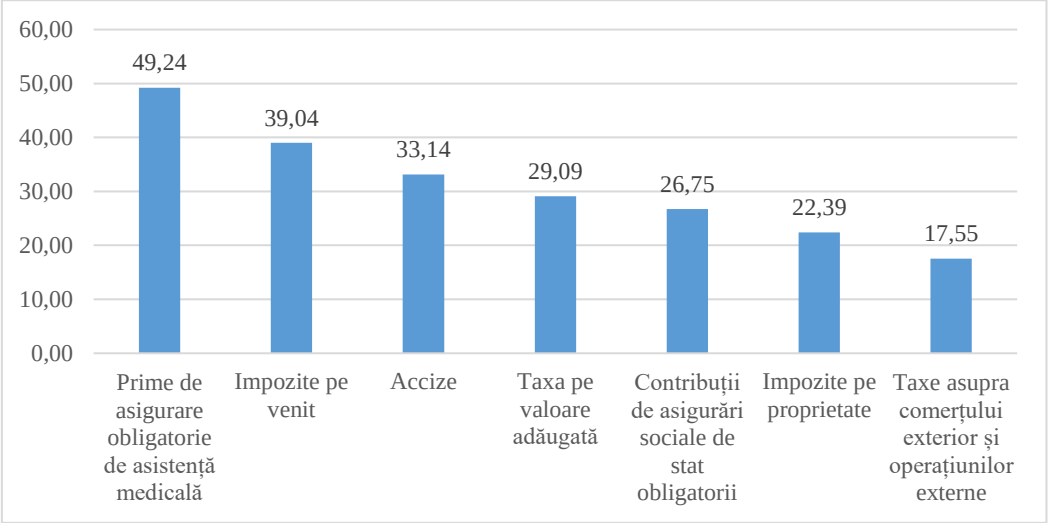

Fig.1. Coeficientul de variație a veniturilor BPN în Republica Moldova.

Sursa: Elaborat de autor.

Acestea sunt urmate de veniturile din impozitele pe proprietate, veniturile din contribuțiile de asigurări sociale de stat obligatorii și veniturile din TVA, care reprezintă niște surse relativ stabile pentru BPN.

La rândul lor veniturile din impozitul pe venit sunt incluse în categoria surselor instabile, iar primele de asigurare obligatorie de asistență medicală sunt cele mai instabile surse de venit ale BPN în Republica Moldova.

Concluzii. Deși veniturile din taxele asupra comerțului exterior și operațiunilor externe și veniturile din TVA sunt venituri stabile pentru BPN în Republica Moldova, din cauza caracterului regresiv al acestor venituri fiscale, având un impact social nefavorabil asupra contribuabililor, autorul nu recomandă de spori veniturile statului din contul acestor impozite. Totuși pentru a consolida sustenabilitatea politicii fiscale se recomandă de a orienta eforturile autorităților de a spori veniturile statului din contul impozitele pe proprietate și veniturilor din contribuțiile de asigurări sociale de stat obligatorii, în special prin reducerea fenomenului de evaziune fiscală în cazul acestor impozite (evaluarea justă a bunurilor imobiliare, în special a celor de lux, combaterea fenomenelor de muncă la negru și a salariilor în plic etc).

Referințe bibliografice:

1. Firdawss T., Mohamed K. Tax Stability in Morocco. International Journal of Economics and Finance; Vol. 12, No. 1; 2020 ISSN 1916-971X E-ISSN 1916-9728 https://doi.org/10.5539/ijef.v12n1p9.

2. Karpowicz A., Tazhbenova G., Tulegenova Zh., Orynbekova G. Stability of fiscal revenues in EU: what to tax? Bulletin of National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan ISSN 1991-3494 Volume 1, Number 383 (2020), 207 – 217 https://doi.org/10.32014/2020.2518-1467.26.
3. Wierzbicka, W., Nierobisz, A., & Sobiecki, M. (2021). Stability of Tax Revenue in Poland's National Budget in 2004-2020. Olsztyn Economic Journal, 16(1), 87-100. https://doi. org/10.31648/oej.7313.